

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
INSTITUT VZDĚLÁVÁNÍ A PORADENSTVÍ

Obor Poradenství v odborném vzdělávání

Teze bakalářské práce

**Život seniorů v Praze 8 v souvislosti se službami Obvodního
ústavu sociálně-zdravotnických služeb Praha 8**

Autorka: Jana Vávrová

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D. et Ph.D.

© 2016 ČZU v Praze

Souhrn

Tato bakalářská práce je věnována seniorům, procesu stárnutí a změnám jak psychickým, biologickým i sociálním, které seniory provázejí. Dále se zabývá jejich životem i možnostmi dalšího kvalitního prožívání seniorského věku v souvislosti se službami poskytovanými Obvodním ústavem sociálně-zdravotnických služeb Praha 8. Zjišťuje na základě průzkumného šetření využívání jednotlivých služeb dle věku, pohlaví, vzdělání a také způsobu bydlení. V neposlední řadě pak zobrazuje vůli a motivaci seniorů k dalšímu aktivnímu prožívání stáří. V praktické části je vyjádřeno, na základě dotazníkového šetření, jakých služeb, v jakém množství seniorky využívají a v jakém rozložení podle sociálních podmínek, mírou vzdělání a pohlavím. Rovněž klade důraz na touhu seniorů být stále aktivní.

Klíčová slova

Aktivita, Centrum aktivizačních programů, motivace, Obvodní ústav sociálně - zdravotnických služeb Praha 8, potřeby, senior, služby, vůle

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá seniory, procesem stárnutí a změnami psychickými, biologickými i sociálními, které seniory provázejí. Dále se zabývá jejich životem i možnostmi dalšího kvalitního prožívání seniorského věku, stejně jako nástrahami, které na ně mohou čekat. Její součástí je i zjištění využívání poskytovaných služeb ať už v oblasti sociálních služeb, tak také v oblasti sice sociálních služeb, ale služeb vzdělávacích i volnočasových.

Při odborné praxi jsem měla možnost se seznamovat se seniory v domě s pečovatelskou službou, ale hlavně s velkým množstvím seniorů využívajících služeb Centra aktivizačních programů. Je překvapivé, kolik seniorů a s jakou nezměrnou chutí dochází do tohoto centra, aby se sami něco nového naučili a také, aby v rámci dobrovolnictví předávali ostatním něco ze svých bohatých znalostí a životních zkušeností. Nejvíce ale obdivuji jejich entuziasmus, jejich nezměrnou touhu stále se učit něco nového i v něčem se neustále zdokonalovat.

Proto je moje práce zaměřená na seniory, kteří využívají služeb Obvodního ústavu sociálně-zdravotnických služeb a Centra aktivizačních programů při Obvodním ústavu sociálně-zdravotnických služeb Praha 8. Ze všech seniorů dýchalo nadšení a zápal pro kurzy, přednášky i další programy pro ně připravené.

Cíl práce a metodika

Cílem práce je popsat život seniorů v Praze 8 v souvislosti s využíváním služeb, které jim poskytuje „Obvodní ústav sociálně-zdravotnických služeb Praha 8“, jeho „Centrum aktivizačních programů“, a využívání nabízených služeb. Na základě dotazníkového šetření zjistit, jak a v jakém množství daní seniori využívají služeb jim nabízených.

Metodika práce byla následující: studium vybrané problematiky v dostupných informačních zdrojích a průběžné konzultace s vedoucí práce, vymezení terminologie a deskripce teoretických východisek. Následovalo vymezení předmětu: Práce se zabývá vymezením pojmu stáří a senior. Identifikuje podmínky života seniorů, zaměřuje se také na postavení seniorů ve společnosti a zjišťuje potřeby, přání a pocity seniorů. Na základě dotazníkového šetření jsou zkoumány služby, které seniori využívají, jak ovlivňuje jejich aktivitu vzdělání, místo bydliště i pohlaví. Následuje vyhodnocení dotazníkového šetření a komparace teoretické části bakalářské práce s výsledky dotazníkového šetření, poté došlo k vyvození závěru, soupisu literatury a korekci formálních a stylistických náležitostí.

Teoretická východiska

Označení senior není právní ani statistickou kategorií, ale je využit v sociologii, pro kategorii člověka, který se stal důchodcem, tudíž je v penzi.

„Stárnutí je proces, má určitou časovou dynamiku, je geneticky naprogramováno, řídí se druhově specifickým časovým zákonem, podléhá formativním vlivům prostředí. Z hlediska vývoje jedince (ontogeneze) je stárnutí vlastně cestou do stáří“ (Pacovský, 1990, s. 30).

V postproduktivním období života, které navazuje na období plné realizace člověka, nastává situace, kdy většina seniorů je ještě dostatečně soběstačných a plných elánu tvořit. Je velké množství aktivit, které v dnešní době pro seniory připravují různé organizace. V pozdějším věku, kdy už seniory postihují další doprovodné problémy stárnutí, již nebývá

vždy možné se plně začlenit do těchto nabízených a poskytovaných služeb a senioři vyhledávají spíše služby sociální pomoci. Senioři, stejně tak jako jiní lidé potřebují uspokojovat svoje potřeby, často jsou však závislí na pomoci okolí.

System celoživotního vzdělávání umožňuje seniorům, kteří nechtějí trávit čas jenom v ústraní domova a věnovat se svým koníčkům nebo společenskému vyžití, možnost získávat další a nové znalosti a dovednosti v oboru jim vlastním, nebo který si sami dle možností zvolí.

Bakalářská práce je věnována Obvodnímu ústavu sociálně-zdravotnických služeb Praha 8, který je samostatnou příspěvkovou organizací zřízenou městskou částí Praha 8, jejím účelem je poskytování sociálních a zdravotnických služeb na Praze 8.

Mezi běžně poskytované služby patří služby sociálního charakteru jako např. pečovatelská služba, domy s pečovatelskou službou, denní stacionář, dům sociálních služeb, sociální a gerontologická poradna a služby sice sociálního charakteru, ale zabývající se vzděláváním seniorů formou aktivizačních programů a aktivitami pro volný čas seniorů.

Praktická část

Nástrojem, který byl použit v praktické části bakalářské práce, byl dotazníkový průzkum.

V Obvodním ústavu sociálně-zdravotnických služeb a jeho Centru aktivizačních programů bylo rozdáno 116 dotazníků, vráceny byly 83 dotazníky (71,55 %). Z dotazníků, které byly vráceny vyplněné, 11 dotazníků (9,13 %) nesplňovalo možnost být zařazeno do průzkumného šetření, neboť respondenti nevyplnili všechny položky. Vyhodnoceny byly 72 dotazníky.

Cílem průzkumného šetření bylo zjišťování, jaké druhy služeb ze služeb nabízených Obvodním ústavem sociálně-zdravotnických služeb Praha 8, jsou seniory skutečně využívány a v jakém rozsahu a frekvenci.

Průzkumného šetření se zúčastnila převážná většina žen, z celkového počtu vyplněných dotazníků to je 59, tedy 82% žen a 13 mužů, to je 18%.

Na základě šetření bylo zjištěno, že senioři, kteří využívají služeb Obvodního ústavu sociálně-zdravotnických služeb, jsou rozděleni do dvou kategorií. První kategorie jsou senioři, kteří žijí v domě s pečovatelskou službou. Ti využívají služeb převážně ze sociální oblasti, což je dáno jejich věkem, způsobem jejich současného života i podmínkami přijetí do domu s pečovatelskou službou. Na rozdíl od nich, senioři, kteří do Obvodního ústavu

sociálně-zdravotnických služeb Praha 8 pouze docházejí, mají více různých aktivit a v Obvodním ústavu sociálně-zdravotnických služeb v Praze 8 preferují a vyhledávají převážně služby vzdělávací, které nabízí Centrum aktivizačních programů. Obě skupiny potom využívají volnočasové aktivity nabízené Centrem aktivizačních programů. Z dotazníků bylo zjištěno, že typický respondent je senior ve věku 75 let, vysokoškolsky vzdělaný s příjmem pouze ze starobního důchodu, který využívá alespoň dvě vzdělávací služby.

Závěr

Protože je osobnost utvářena celým dosud prožitým životem, nabývá významu i primární rodina, přátelé i pracovní kolektiv. S rostoucí mírou dožití je nezbytné učit se využívat poskytovaných služeb, nacházet nová přátelství stejně, jako umět využít nabízené sociální služby, které mohou pomoci usnadnit poslední roky života. Zatím, jak se domnívám a také jak vyplynulo z dotazníkového šetření, je velmi mnoho seniorů, kteří k těmto službám přistupují negativně nebo alespoň neutrálně. Proto je ale velmi užitečná činnost, které se Obvodní ústav sociálně-zdravotnických služeb Praha 8 i jeho Centrum aktivizačních programů věnuje.

Použitá literatura

DVOŘÁČKOVÁ, Dagmar. *Kvalita života seniorů: v domovech pro seniory*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 112 s. ISBN 978-802-4741-383

HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010, 365 s. ISBN 978-80-87109-19-9

KALVACH, Zdeněk a kol. *Geriatric a gerontologie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2004, 864 s. ISBN 80-247-0548-6

NAKONEČNÝ, Milan, *Psychologie osobnosti*. Praha: 1. vyd. Academia, 1995, 340 s. ISBN 80-200-0628-1

PACOVSKÝ, Vladimír. *O stárnutí a stáří*. 1.vyd. Praha: Avicenum, 1990, 135 s. ISBN 80-201-0076-8

TOŠNEROVÁ, Tamara. *Ageismus: Průvodce stereotypy a mýty o stáří*. 2002. vyd. Praha, listopad 2002

Internetové zdroje:

Česko, *Sbírka zákonů ČR: Zákony na webu* [online]. [cit. 2016-1-5].

Dostupné z: <http://www.sbcz.cz/>

Obvodní ústav sociálních služeb Praha 8 [online]. [cit. 2015-7-4].

Dostupné z: <http://www.ouss8.cz/>

Světová zdravotnická organizace [online]. [cit. 2015-07-25].

Dostupné z: <http://www.who.cz/>

Ostatní zdroje:

Osmička: Měsíčník městské části Praha 8. Praha: MČ Praha 8, 2015, (9).